ALMINE RECH

Projectroom: Turi Simeti

Mar 12 — Apr 11, 2015 | Brussels

Van 12 maart tot 11 april 2015 organiseert de Galerie Almine Rech Gallery een tentoonstelling in de project room gewijd aan Turi Simeti, een van de laatste vertegenwoordigers van een generatie Milanese kunstenaars die de tweede helft van de 20e eeuw ingrijpend wist te veranderen. In juni 2015 zal de galerie, in samenwerking met de kunstenaar, een eerste overzichtstentoonstelling in Brussel presenteren.

Turi Simeti werd in 1929 geboren te Sicilië en verhuisd naar Rome in 1958, waar hij vaak de studio van Alberto Burri bezoekt. Hij begint te schilderen en maakt zijn eerste werken in de schilderstijl van de Art Informel stroming. Milaan zal echter snel aantrekkelijker worden voor de daar aanwezige kunstenaars. Zo ontmoet hij er in 1960 Fontana, Manzoni, Castellani en Bonalumi. Het is in deze context van bruisende uitwisselingen dat hij deel gaat uitmaken van de veranderingen die de Europese kunstgeschiedenis op dat moment doormaakt. Zijn aanwezigheid op de tentoonstelling "Zero Avant Garde", georganiseerd door Fontana in 1965, maakt dat hij onmiddellijk bij de Italiaanse Spatialisten wordt ondergebracht: van de snede van Fontana tot de turgescente zwellingen van Bonalumi, van de vlakkensequenties van Castellani tot het spel met geometrische elementen van de Gruppo T, ze worden allemaal gedreven door de noodzaak om voorbij de grenzen te gaan, in een dialoog met de leegte, en te zoeken naar de nieuwe mogelijkheden die erdoor onstaan.

Deze vroege Milanese jaren genereren een aanzienlijk aantal experimenten waarbij het oppervlak van het doek een ruimte wordt die veroverd dient te worden doorheen het gebruik van radicale elementen, van minimalisme en monochromie. Het thema van het einde van de kunst en zijn hergeboorte wordt onophoudelijk herhaald: "Reinventiamo continuamente la pittura." Simeti zoekt, ontwikkelt nieuwe processen, zonder enig vooropzet. De fundamenten van zijn kunst ontstaan vanuit zijn ervaring met collage die in 1961 vorm aanneemt door middel van enveloppen die hij verbrandt. Deze toepassing laat een ongedefinieerde vorm ontstaan die daarna met behulp van vuur moet worden uitgewist. Het is vanuit deze grondlaag dat zich geleidelijk een definitieve vorm zal manifesteren. Uit de ovaal, zich vanuit de duisternis naar het licht ontwikkelend, ontstaat een nomadische (vrije) of onregelmatige (autoritaire) vorm. Het wordt Simeti's signatuur.

Doorheen de variaties van de uitgesneden en daarna op het doek geplakte ovalen kartonnen laat Simeti de inhomogeniteit van de monochrome schilderkunst zien. In deze eerste drie schilderijen, "12 ovali bianchi", "44 ovali bianchi " en "108 ovali neri", die hij in 1962- 63 voltooid, wordt een spel van licht en schaduw, van oppervlakte-effecten en reliëfs gecreëerd dat, ook al geeft het een zeer esthetisch of bijna decoratief aspect aan de werken, getuigt van een hoge nauwkeurigheid en een sterke radicaliteit. Simeti slaagt er ook in om de aanwezigheid van het object te dematerialiseren doorheen het principe van de herhaling en het moduleren van licht.

De ovaal is uitgegroeid tot een kenmerk dat zijn werk zo herkenbaar maakt als dat van Castellani. Het ei wordt een primordiaal archetype, de oorsprong van alle vormen. Elena Pontiggia ziet er het oog van de cycloop in, wijd opengesperd op de onmetelijkheid van een metafysische ruimte.

Simeti, die met "Rivieli Bianci" van 1967 zijn eigen plastische weg volgt, ontwikkelt een nieuw element in zijn beeldtaal: de holle vorm. De collage verdwijnt van het oppervlak van het doek, is "gedematerialiseerd" doorheen een spel van licht en schaduw. In tegenstelling tot de eerdere werken waar het object/ovaalelement de protagonist van het doek was, wordt de ovalen "extroflexie" de kern waarrond het picturale weefsel van het werk wordt georganiseerd.

De elliptische vorm wordt gecreëerd door een handgemaakte houten mal die op de achterkant van het doek is aangebracht. Castellani moduleert het oppervlak van het doek op basis van "introflexies" en "extroflexies" die hij laat ontstaan door middel van op de achterkant van het doek geplaatste millimeter kleine spijkers. De modules van Simeti echter, creëren verschillende spanningen in de stof, waarbij de hellingshoek van de ovaal wordt bepaald door de elliptische rotatie op de as. Het vlak van het hellende oppervlak of de conische sectie, de manier waarop het een plaats krijgt binnen de ruimte van het doek of gearticuleerd wordt, al dan niet in combinatie met andere lichtmotieven, creëert een veelheid van schakeringen en nieuwe oneindige ruimten.

Elke mal is uniek. Het is geen werktuiglijk herhaalde vorm. Hij vertoont niet één afdruk, maar meerdere afdrukken. Dit is logisch, gezien de entiteit onderworpen is aan twee functies: een herhalende en een verdelende. De herhaling genereert de serie waarin het verschil tot uitdrukking komt. Het is een generatief principe dat geen begin noch einde veronderstelt. Het herhalen van hetzelfde vlak vormt een tegenwoordigheid die vergaat en voorbij gaat. Naast de multiplicator ageert een verdeler die de onderlinge ruimtelijke relatie tussen de "retroflexies" bepaalt.

Vanuit deze twee principes onthult de vorm een dynamische ruimte. Zij biedt de mogelijkheid om de afwezigheid te materialiseren. Van daaruit geeft Simeti, door middel van zijn elliptische methode, uitdrukking aan de homogeniteit van de beweging van het licht doorheen een veelheid van buig- of verbuigingspunten.

Het werk van Malevich is nooit ver weg in zijn verbeelding en inspireert zijn verlangen om de oorsprong van de vorm en de beweging te vinden. De hellende vlakken roepen helderheid op, ze verlichten en recreëren de nacht. Een lijn verdwijnt, terwijl de andere haar vorm laat ontstaan. Hier is sprake van een soort ontstijgende vervoering, een verrukking, een doorgang, een overstijging.

Natacha Carron